

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาทั้งด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รวมทั้งการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และภาคอุตสาหกรรมส่งเสริมและพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนาความร่วมมือในการจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ จะเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการผลิตและบริการของประเทศ (สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและอาชีพ, 2551) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมาโดยตลอด แต่คุณภาพด้านทักษะวิชาชีพของผู้เรียนยังไม่มีความสามารถตามที่สถานประกอบการต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานสภาพปัญหาของสังคมไทย ในด้านคุณภาพทางการศึกษา ที่ระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ดังนี้ “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษา พบว่า มีจำนวนมากที่ด้อยคุณภาพและไม่มีมาตรฐานดีพอที่จะทำงานในสถานประกอบการได้” นอกจากนี้ ผลการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแห่งชาติ (2545) ยังแสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนหรือในด้านทักษะพิสัยนั้น เมื่อผู้เรียนเข้าไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการต่างๆ ผู้เรียนยังไม่สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจากชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือแม้ผู้เรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ แต่ก็ยังทำไม่คล่องแคล่ว รวดเร็ว หรืออยู่ในระดับที่มีความชำนาญเพียงพอ

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงกำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติงานจริงให้เกิดความรู้จริงจากการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนงานวิชาชีพจากสภาพการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เป็นการบูรณาการการเรียนการสอนในชั้นเรียนกับการฝึกงานในสถานประกอบการเข้าด้วยกัน สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ข้อ 2 ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถและ

พัฒนาการ ด้านทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิตร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้งานจริง โดยการนำรายวิชาไปจัดฝึกในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) และได้กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 และกรอบมาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2557 ในโครงสร้างของหลักสูตรให้สถานศึกษา จัดให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการ หรือแหล่งวิทยาการซึ่งเรียกว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยนับเป็นหน่วยกิตการเรียน จำนวน 4 หน่วยกิต ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในระบบทวิภาคี ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติพื้นฐานที่วิทยาลัย จำนวนครึ่งหลักสูตร และฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่สถานประกอบการครึ่งหลักสูตร

แต่เมื่อสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ที่เป็นทั้งหน่วยงานเอกชนและรัฐบาล พบว่า คุณภาพและขีดความสามารถ ในด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษา ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังงานวิจัย ของ สิริชัย (2551) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ในสถานประกอบการ โดยมีประเด็นความคิดเห็นในด้านการดำเนินการที่นำรายวิชาต่าง ๆ ตามโครงสร้างหลักสูตรไปจัดการเรียนการสอนในสถานประกอบการ พบว่า ยังขาดรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน (ฝึกอาชีพ) ที่สมบูรณ์ งานที่ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการจะเป็นลำดับขั้นตอน มีวิธีการที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ ฉะนั้นจะต้องยึดถืองานที่ปฏิบัติในสถานประกอบการเป็นหลักแล้วปรับการฝึกเข้าหารายวิชาที่จัดไว้ รายวิชาต่าง ๆ ที่นำไปจัดการเรียนการสอนในสถานประกอบการ ปัจจุบันยังขาดการจัดความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และการวัดผลและประเมินผล ไม่สามารถที่จะแยกแยะในส่วนของรายวิชาต่าง ๆ ได้ดี และขาดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ในการวัดผลและประเมินผลของรายวิชาที่ฝึกอาชีพตามสภาพความเป็นจริงขณะปฏิบัติงาน และควรจัดให้ความรู้แก่ครูนิเทศในสถานศึกษา และครูฝึกในสถานประกอบการ โดยการอบรมสัมมนา การดำเนินการจัดการเรียนการสอนในสถานประกอบการ

จะเห็นได้ว่า ปัญหาการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ เกิดจากสถานศึกษา ไม่มีแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อีกทั้งครูฝึก ครูนิเทศก์ และนักศึกษา ไม่สามารถบูรณาการรายวิชาที่จัดฝึกในสถานประกอบการ ทำให้การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลต่อการพัฒนากำลังคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษา

การดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ปัจจุบันได้ดำเนินการตามโครงสร้างของหลักสูตรที่กำหนดในรูปแบบที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเอง และจากการประเมินผล พบว่าการ

ดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในปัจจุบัน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ผู้เรียนยังไม่มีสมรรถนะด้านวิชาชีพ ตามที่สถานประกอบการต้องการ แต่ละสถานศึกษามีรูปแบบปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน ดังเช่นสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต มีสถานศึกษาสังกัดอยู่ 6 สถานศึกษา คือวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต วิทยาลัยเทคนิคกลาง วิทยาลัยภูเก็ตเทคโนโลยี และวิทยาลัยอาชีวศึกษาบริหารธุรกิจภาคใต้ โดยทั้ง 6 สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และทั้ง 6 สถานศึกษา ได้ดำเนินการ ส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการทุกสถานศึกษา โดยแต่ละสถานศึกษามีแนวทางการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1) วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ดำเนินการส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ

1.1) จัดประชุมนักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่ออธิบายถึงขั้นตอน และวิธีการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงการเข้าติดต่อขอฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.2) นักศึกษาติดต่อสถานประกอบการที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.3) ปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.4) นักศึกษารับเอกสารส่งตัวเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.5) นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.6) ฝ่ายวิชาการดำเนินการประชุมครูนิเทศก์ ก่อนออกนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.7) นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ กลับสถานศึกษาเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.8) ครูนิเทศก์ก็ออกนิเทศนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

4 ระยะ

1.9) ปัจฉิมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.10) ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

2) วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต ดำเนินการส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ

2.1) จัดประชุมนักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่ออธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงการเข้าติดต่อขอฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

- 2.2) นักศึกษาติดต่อสถานประกอบการที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 2.3) ปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 2.4) นักศึกษารับเอกสารส่งตัวเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 2.5) นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 2.6) ครูนิเทศก์ก็้ออกนิเทศนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 2.7) ปัจฉิมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 2.8) ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3) วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต ดำเนินการส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ
- 3.1) จัดประชุมนักศึกษาที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่ออธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงการเข้าติดต่อขอฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.2) นักศึกษาติดต่อสถานประกอบการที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.3) ปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.4) นักศึกษารับเอกสารส่งตัวเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.5) นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.6) ครูนิเทศก์ก็้ออกนิเทศนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.7) ปัจฉิมนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 3.8) ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ
- 4) วิทยาลัยเทคนิคกลาง ดำเนินการส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ
- 4.1) จัดหาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการด้วยตนเองหรือแผนกวิชาจัดให้ โดยคำนึงถึงความตรงสาขาวิชา ความสะดวกในการเดินทางความปลอดภัยและค่าใช้จ่ายต่างๆ
- 4.2) รับเอกสารคำร้องขอฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ (ทว.01) จากงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกรอกข้อความให้ครบถ้วนสมบูรณ์
- 4.3) แผนกวิชาการรวบรวม ทว.01 ส่งงานทวิภาคี
- 4.4) งานระบบทวิภาคีจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบฟอร์มตอบรับเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการตามที่ระบุใน ทว.01 โดยนักเรียนนักศึกษานำส่งแผนก แผนกรวบรวมส่งงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

4.5) นักเรียนนักศึกษาติดตามการตอบรับเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่สถานประกอบการหรืองานระบบทวิภาคีเพื่อนำแบบตอบรับส่งที่งานระบบทวิภาคี

4.6) หากสถานประกอบการรับนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ งานระบบทวิภาคี จัดทำหนังสือส่งตัว มอบให้นักศึกษาในวันปฐมนิเทศ

4.7) หากสถานประกอบการไม่รับนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการให้นักศึกษาเริ่มข้อที่ 4.1) - 4.6) ใหม่

5) วิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต ดำเนินการส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ

5.1) ให้ผู้เรียนติดต่อหน่วยงาน/สถานประกอบการที่จะเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ(ในกรณี que ผู้เรียนติดต่อสถานประกอบการด้วยตนเอง)

5.2) ให้ผู้เรียนนำชื่อหน่วยงาน/สถานประกอบการมาให้หัวหน้าสาขา/หัวหน้าที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการพิจารณาก่อน

5.3) หัวหน้าที่รับผิดชอบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งให้หน่วยงาน/สถานประกอบการ

5.4) รอหนังสือตอบรับจากหน่วยงาน/สถานประกอบการ

5.5) ปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

5.6) ทำหนังสือส่งตัวให้ผู้เรียนไปยื่นในวัน que เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

5.7) นักเรียนหาสถานประกอบการเองไม่ได้ วิทยาลัยมีทำเนียบสถานประกอบการ ที่ทำความร่วมมือไว้ให้นักเรียนเลือก แล้วดำเนินการตั้งแต่ข้อ 5.3)

6) วิทยาลัยอาชีวศึกษาบริหารธุรกิจภาคใต้ ดำเนินการส่งนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยมีแนวทางการดำเนินการ

6.1) มอบหมายนักศึกษาประสานงานกับสถานประกอบการที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้ตรงกับสาขาที่ตนเองศึกษา

6.2) นำข้อมูลที่ได้จากการประสานงานกับสถานประกอบการมอบให้กับฝ่ายวิชาการ

6.3) ฝ่ายวิชาการออกหนังสือส่งตัวนักศึกษาเพื่อเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

6.4) ฝ่ายวิชาการมอบสมุดฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษาเพื่อนำไปให้ครูฝึกในสถานประกอบการลงบันทึก

6.5) ครูนิเทศก์ก็ออกนิเทศนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

6.6) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรบกำหนด นำสมุดฝึกประสบการณ์วิชาชีพลง
ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา

6.7) ผู้อำนวยการสถานศึกษาประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพลในสถาน
ประกอบการ

สรุป การบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพลในสถานประกอบการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต แสดงดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 การบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพลในสถานประกอบการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ที่	สถานศึกษา	จัดประชุมนักศึกษา	นักศึกษาติดต่อสถานประกอบการ	ปฐมนิเทศนักศึกษา	นักศึกษารับเอกสารส่งตัว	นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพล	ประชุมครูนิเทศก์	สัมมนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพล	นิเทศนักศึกษา	ประเมินนิเทศนักศึกษา	ประเมินผลการฝึก
1	วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓
3	วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓	✓
4	วิทยาลัยเทคนิคกลาง	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✓
5	วิทยาลัยเทคโนโลยีภูเก็ต	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✓
6	วิทยาลัยอาชีวศึกษา บริหารธุรกิจภาคใต้	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✓

จากตารางที่ 1.1 แสดงการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพลในสถานประกอบการ ของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของอาชีวศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า แต่ละ
สถานศึกษา มีการดำเนินการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพลในสถานประกอบการ ที่
หลากหลาย ส่งผลให้เป็นปัญหาต่อประสิทธิภาพของนักศึกษาที่จะจบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต และประธานอาชีวศึกษา
จังหวัดภูเก็ต เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็น ของการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพล
ในสถานประกอบการ จึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพลในสถาน
ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินการของสถานศึกษา ใน

การบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ และเป็นแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นไปตามเจตนารมณ์การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
- 1.2.2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
- 1.2.3 เพื่อดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
- 1.2.4 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
- ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
- ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต
- ขั้นตอนการประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถาน

ประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการอาชีวศึกษา นโยบายการจัดการอาชีวศึกษา ความร่วมมือกับสถานประกอบการ บริบทของจังหวัดภูเก็ตที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา บริบทของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สมรรถนะข้ามสายงานที่จำเป็นของผู้เรียนอาชีวศึกษาตามความต้องการของภาคประกอบการ และมาตรฐานวิชาชีพเกี่ยวกับอาชีวศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิด IPO (Input Process Output) แนวทางการจัดระบบเพื่อผลการศึกษาที่ดีขึ้น (Systems Approach For Better Education Results : SABER) และ วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle : PDCA) สรุปเป็นสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต นำไปสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ปกครอง และนักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการมาแล้ว สรุปเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.1.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ปกครอง และนักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการมาแล้ว

กลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ปกครองและนักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการมาแล้วจำนวน 80 คน

1.3.1.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น เป็น ผลสรุปการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

ตัวแปรตาม เป็น ความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ปกครอง และนักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการมาแล้ว ที่มีต่อสรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.1.3 ขอบเขตด้านเวลา การดำเนินการศึกษาสภาพการบริหารจัดการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ดำเนินการระหว่างเดือน พฤษภาคม 2561 ถึงเดือน มิถุนายน 2561

1.3.2 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต จากผลสรุปองค์ความรู้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางในการสร้างรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต นำไปสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการ เพื่อยกร่างรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โดยใช้ แนวทางการจัดระบบเพื่อผลการศึกษาที่ดีขึ้น (Systems Approach For Better Education Results : SABER) และ วงจรการควบคุมคุณภาพ (Deming Cycle : PDCA) จากนั้นนำผลสรุปการสนทนากลุ่มไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสรุปเป็นรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.2.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 15 คน

1.3.2.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น เป็น องค์ประกอบของรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

ตัวแปรตาม เป็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.2.3 ขอบเขตด้านเวลา การดำเนินการขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ดำเนินการระหว่างเดือน กรกฎาคม 2561 ถึงเดือน กันยายน 2561

1.3.3 ขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

เป็นการนำรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต พร้อมคู่มือ ไปดำเนินการกับผู้เกี่ยวข้อง ในโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารและดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูนิเทศก์และครูฝึกในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โครงการสร้างความเข้าใจและลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โครงการประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โครงการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต โครงการสัมมนานักศึกษา ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต และโครงการปัจฉิมนิเทศนักศึกษาที่กลับจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็น ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในโครงการตามรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

กลุ่มตัวอย่าง เป็น ตัวแทนผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารและดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 40 คน โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดทำแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 30 คน โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูนิเทศก์และครูฝึกในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 25 คน โครงการสร้างความเข้าใจและลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 55 คน โครงการประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 30 คน โครงการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 30 คน โครงการ

สัมมนานักศึกษา ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต จำนวน 30 คน และโครงการปัจฉิมนิเทศนักศึกษาที่กลับจากฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตจำนวน 30 คน

1.3.3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น เป็น การดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

ตัวแปรตาม เป็น ผลการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.3.3 ขอบเขตด้านเวลา การดำเนินการขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ดำเนินการระหว่างเดือน ตุลาคม 2561 ถึงเดือน ตุลาคม 2562

1.3.4 ขั้นตอนการประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

เป็นการนำเสนอสรุปผลการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ตในการประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะกิจ

1.3.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็น ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ครูนิเทศก์ ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ นักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการมาแล้ว

กลุ่มตัวอย่าง เป็น ตัวแทนผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ครูนิเทศก์ ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ นักศึกษาที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการมาแล้ว กลุ่มละ 5 คน รวม 25 คน

1.3.4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น เป็น ผลการดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

ตัวแปรตาม เป็น ผลการประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะกิจเกี่ยวกับ ผลการดำเนินการ

ตามรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต

1.3.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

การดำเนินการขั้นตอนการประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ดำเนินการระหว่างเดือน มิถุนายน 2562 ถึงเดือน กรกฎาคม 2562

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัย

หากผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว จะมีประโยชน์ดังนี้

1.4.1 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีรูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

1.4.2 รูปแบบและคู่มือการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ที่ได้รับการพัฒนาแล้วสามารถนำไปเผยแพร่ขยายผลให้กับสถานศึกษาอื่นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการภาครัฐหรือภาคเอกชน เช่น บริษัท โรงงานรัฐวิสาหกิจ ราชการ เป็นต้น ที่รับนักศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.5.2 ผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ปกครอง และนักศึกษา

1.5.3 ครูฝึกในสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ที่สถานประกอบการมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนฝึกอบรม ดูแลรับผิดชอบการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.5.4 ครูนิเทศก์ หมายถึง ครูที่สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ

1.5.6 ผู้เรียน หมายถึง นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้เรียนตามหลักสูตร ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.5.7 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานประกอบการ เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ และการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดความมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีในการทำงาน

1.5.8 รูปแบบการบริหาร. หมายถึง กรอบความคิดเกี่ยวกับหลักการบริหาร วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย โครงสร้างองค์ประกอบ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการตามรูปแบบ ที่จะประกอบด้วยอะไรจำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร